

Takuusäätiö sr.

Lausunto

16.11.2020

Asia: VN/23227/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriölle

Takuusäätiö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnokseen eduskunnalle kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.

Takuusäätiö kannattaa esitettyä ehdotusta kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.

Covid-19-epidemian negatiivisille vaikutuksille tietyille toimialoille ja sitä kautta työllisyydelle ei tässä vaiheessa näy selkeää päätepistettä. Epidemiatilanteen takia monen kuluttajan tulot ovat pienentyneet työtuntien vähenemisen, lomautusten tai työttömyyden takia. Erityisesti asumisen menot ovat säännöllisiä, eikä niitä pysty helposti tai nopeasti sopeuttamaan pienentyneisiin menoihin asuntolainaan mahdollisesti sovittavissa olevia lyhennysvapaita lukuun ottamatta. Tilanteen pitkittyessä mahdolliset omat säästöt on ehkä jo käytetty eikä elämisen menoja pysty karsimaan loputtomiin. Tästä syystä on oletettavaa, että ihmisillä, joiden tulotasoa epidemia on alentanut, on jossain vaiheessa tarve turvautua luottoihin. Tarjolle tarvitaan tällöin kohtuullisia vaihtoehtoja, joiden maksaminen ei johtaisi maksuvaikeuksiin tai velkaongelmiin sen jälkeenkään, kun oma tulotilanne palaa entiselleen.

Säätelyn tavoitteet varmistaa kohtuullinen korkotaso puhtaille rahaluotoille myös nykyisen väliaikaisen säätelyn päätyttyä ja vähentää kuluttajien velkaongelmia ovat tarpeellisia. Kuten myös tavoite, ettei luottotuotteiden markkinointia kohdisteta aggressiivisesti suoraan kuluttajiin, jotka ovat epidemiatilanteen vuoksi jo muutoinkin taloudellisissa vaikeuksissa. Erityisen hyvänä pidetään väliaikaisen säätelyn täydentämistä varoituksella koronnoususta säätelyn määräajan päätyttyä. Takuusäätiön asiakaskeskusteluissa on tullut esille, että mainoksista kuullaan vain se asia, mihin mainonta keskittyy eli alentuneisiin korkoihin. Kaikille ei ole selkeää, että koronalennus on

määräaikainen. Käytännössä asiakkaiden on ollut vaikea löytää luottosopimuksesta kohta, missä kerrotaan lainan koron muuttumisesta määräajan päätyttyä. Tosin on myös todettava, että osa kuluttajista ei kiinnitä huomiota luoton korkoon, kun rahan tarve ajaa luoton hinnan edelle. Osalle on yksittäisen luoton kokonaiskustannuksia tärkeämpää yrittää pitää luottotiedot kunnossa. Käytännössä tämä johtaa nopeasti velkakierteeseen ja ylivelkaantumiseen.

Esityksen mukaan Suomen Pankin tilastot osoittavat, ettei luottolaitoksista nostettujen kulutusluottojen määrä on vähentynyt. Toisaalta Finanssiala on tuonut esille, että korkokatto on vaikeuttanut maksukykyistenkin kuluttajien luotonsaantia. Myös hylättyjen lainahakemusten määrä on kasvanut pienituloisten kuluttajien ryhmässä. Erityisesti viimeksi mainittu on tullut esille myös Takuusäätiön neuvontapalveluissa. Asiakkailta on usein jo valmiiksi muita luottoja ja tulojen/maksukyvyn pienentyessä uutta luottoa on luonnollisesti vaikea saada. Velkatilanteiden eskaloituminen aikaisempaa nopeammin luotonsaannin vaikeutuessa on ollut tiedossa. Toistaiseksi tilanne ei vielä tilastojen valossa näy Takuusäätiön neuvonnan tai talous- ja velkaneuvonnan asiakasmäärissä. Sen sijaan takaushakemusten määrässä on kasvua, mutta koska hakemukset pystytään käsittelemään pääosin noin 4 - 5 kuukauden kuluttua niiden saapumisesta, vielä ei ole käytössä luotettavaa tietoa siitä, mistä hakemusmäärän kasvu johtuu. Mutta kuten esityksessäkin on todettu, avuntarve voi realisoitua myöhemmin, kun kaikki omat keinot on ensin käytetty.

Lainsäädännön ketjuttamisella on omat haasteensa. Tässä kohtaa se liittyy siihen, ettei uutta väliaikaista sääntelyä voida noudattaa nykyisen 31.12.2020 asti voimassa olevan väliaikaisen sääntelyn aikana otettuihin kertaluottosopimuksiin tai jatkuvasta luotosta tehtyihin nostoihin. Kuluttajan voi olla vaikea ymmärtää ja tietää, mitä sääntelyä missäkin kohtaa noudatetaan. Ne, jotka pystyvät kilpailuttamaan luotonsa uudelleen ja joille jatkossakin edullisempikorkoinen luotto on saatavilla, hyötyvät tilapäisen korkokaton jatkamisesta. Toisille velkaloukku lankeaa varhaisemmassa vaiheessa, jolloin on toivottavaa, että he pääsevät kohtuullisessa ajassa talous- ja velkaneuvonnan palvelujen piiriin.

Backman-Grönqvist Minna
Takuusäätiö sr.